

ORSZÁGGYŰLÉS HIVATALA
ALAKULÓ ÜLÉS 2014

Összefoglaló az új házszabály legfontosabb változásairól

Az Országgyűlés alakuló ülésével új határozati házszabály lép hatályba és az Országgyűlésről szóló törvény is módosul. Az egyes házszabályi rendelkezésekről szóló 10/2014. (II. 24.) OGY határozat (a továbbiakban: HHSZ) számos új rendelkezést tartalmaz, ugyanakkor megtartotta a korábbi házszabályi rendelkezések egy részét és magában foglalja az elmúlt évek során született ügyrendi típusú bizottsági, házbizottsági állásfoglalásokat is.

I. A HHSZ szerkezete

A HHSZ szerkezeti felépítése az Országgyűlésről szóló törvény szabályozási rendjéhez illeszkedik, az alábbi 11 részből és 4 mellékletből áll:

Első rész: Az országgyűlési képviselőcsoportok (1-6. §)

Második rész: Az Országgyűlés működésének és ülésezésének egyes szabályai (7-26. §)

Harmadik rész: Az indítványok és tárgyalásuk (27-106. §)

Negyedik rész: A bizottságok tárgyalási rendje (107-119. §)

Ötödik rész: Az interpelláció, a kérdés és az azonnali kérdés (120-126. §)

Hatodik rész: Az Országgyűlés közjogi tisztségviselőkkel kapcsolatos határozatai (127-129. §)

Hetedik rész: Az Országgyűlés működésének nyilvánosságával kapcsolatos rendelkezések, az iromány-nyilvántartás és a házszabályi rendelkezések értelmezése (130-138. §)

Nyolcadik rész: Az európai uniós ügyekkel kapcsolatos eljárás (139-145. §)

Kilencedik rész: A képviselők jogállásával kapcsolatos egyes rendelkezések (146-155. §)

Tizedik rész: Vegyes rendelkezések (156-158. §)

Tizenegyedik rész: Záró rendelkezések (159-162. §)

1. melléklet: A titkos szavazás lebonyolításának rendjéről

2. melléklet: Az Országgyűlés iromány-nyilvántartásában szereplő nem önálló indítványok

3. melléklet: Eseti képviseleti megbízás

4. melléklet: A köztársasági elnök választásának eljárási rendje

II. A törvényjavaslat tárgyalásának általános szabályai

A legnagyobb változás az indítványok tárgyalási rendjében történt, a bizottságok a tárgyalás szakaszában az eddiginél szélesebb körű feladat- és hatáskörrel – és ebből adódóan nagyobb felelősséggel – vesznek részt. A törvényalkotás folyamatának öt jól elkülöníthető szakasza a következő:

1. a benyújtástól a napirendre kerülésig terjedő időszak,
2. a törvényjavaslat általános vitája (plenáris ülés),
3. a bizottsági részletesvita-szakasz,
4. a törvényalkotási bizottság eljárása,
5. a bizottsági jelentések és a törvényalkotási bizottság módosító javaslatának vitája, szavazás a törvényalkotási bizottság módosító javaslatáról, valamint zárószavazás (plenáris ülés).

A törvényjavaslat benyújtásától az általános vita megkezdéséig legalább hat napnak kell eltelnie (34. § (1)), a házelnök egy bizottságot jelöl ki a részletes vita lefolytatására (kijelölt bizottság), de más bizottság is bejelentheti, hogy a törvényjavaslat valamely részére részletes vitát kíván lefolytatni (vitához kapcsolódó bizottság). A kijelölt és a vitához kapcsolódó bizottságot a HHSZ együtt tárgyaló bizottságnak nevezi (32. §). A házelnök továbbra is visszautasíthatja azt az irományt, amelyet nem a HHSZ előírásai szerint nyújtottak be, vagy amely az Országgyűlés tekintélyét sérti. A visszautasítással szemben a HHSZ jogorvoslati lehetőséget biztosít (20. alcím)

A törvényjavaslat tárgyalása az általános vitával nyílik meg, melynek során a bizottságok nem fejtik ki álláspontjukat. A vita általános vagy időkeretes tárgyalási rendben zajlik.

Módosító javaslatot a képviselő az általános vita lezárását tartalmazó napirend elfogadását követő harmadik munkanap 16 óráig nyújthat be, a módosító javaslatban meg kell jelölnie azt az állandó bizottságot, amelyiknél a módosító javaslat tárgyalását kéri. Ha a bizottság megjelölése nem felel meg a HHSZ rendelkezéseinek, a módosító javaslatot a kijelölt bizottság tárgyalja, de a kijelölt bizottság ezen kívül is bármelyik módosító javaslatot megtárgyalhatja (28. alcím). A módosító javaslatot ténylegesen tárgyaló bizottságról a képviselő a parlamenti informatikai rendszerből tájékozódhat.

A plenáris részletes vita helyett a módosító javaslatok megtárgyalására és az azokról történő határozathozatalra a tárgyaló bizottságokban kerül sor a részletesvita-szakasz során. A vita lezárását követően minden bizottság részletes vitáról szóló bizottsági jelentést nyújt be, valamint ezzel egyidejűleg részletes vitát lezáró bizottsági módosító javaslatot, amely a bizottság által támogatott képviselői módosító javaslatokból és a bizottság saját javaslataiból áll. A részletes vita akkor zárul, ha minden tárgyaló bizottság benyújtotta a részletes vitáról szóló bizottsági jelentését (29. alcím).

A részletes vitát követően az előterjesztő nyilatkozik arról, hogy a részletes vitát lezáró bizottsági módosító javaslatokban foglalt mely módosításokkal ért egyet, majd a törvényalkotási bizottság értékeli a részletes vitát lezáró bizottsági módosító javaslatokat. A törvényalkotási bizottság a HHSZ egyik fontos új jogintézménye, a bizottságok között különleges jelentőséggel, a törvényalkotásban általános felelősséggel bíró bizottság, melynek elnöke az Országgyűlés törvényalkotásért felelős alelnöke. Kiemelkedő feladata, hogy a törvényjavaslat és a részletes vitát lezáró bizottsági módosító javaslatok értékelése során biztosítsa a minőségi jogalkotás

szempontrendszerét. Megállapításairól összegző jelentést, valamint a részletes vitát lezáró bizottsági módosító javaslatokat és a saját módosító javaslatait tartalmazó összegző módosító javaslatot nyújt be. Az előterjesztő a törvényalkotási bizottság elnökének küldi meg az egységes javaslat tervezetét, melyet a törvényalkotási bizottság elnöke nyújt be a házelnöknek (30. alcím).

Az Országgyűlés a törvényalkotási bizottság eljárását követően plenáris ülésen vitatja meg a bizottságok jelentéseit és az összegző módosító javaslatot, majd határoz az összegző módosító javaslatról (47. §). Legkésőbb a határozathozatalt megelőző hét utolsó munkanapján az előterjesztő és bármely frakcióvezető írásban kérheti, hogy az Országgyűlés az összegző módosító javaslat valamely pontjáról külön szavazzon, illetve hogy az összegző módosító javaslatban nem szereplő módosító javaslatot tartson fenn. Összesen legfeljebb három ilyen kérés nyújtható be indítványonként. Ha az Országgyűlés valamely módosító javaslatot fenntart, azt a törvényalkotási bizottság újra megtárgyalja és második összegző módosító javaslatot nyújt be, melyről az Országgyűlés vitát folytat. A második összegző módosító javaslat bármely pontjáról kérhető, hogy az Országgyűlés külön szavazzon (48–49. §).

Az összegző módosító javaslat elfogadását követően az Országgyűlés az egységes javaslatról zárószavazást tart. A zárószavazás előtt az előterjesztő, illetve a Kormány javasolhatja a zárószavazás elhalasztását, ebben az esetben a zárószavazást előkészítő módosító javaslatot a hét utolsó munkanapján nyújthatja be. A zárószavazást előkészítő módosító javaslatokat a törvényalkotási bizottság megtárgyalja, a támogatott módosító javaslatokat és saját módosító javaslatait zárószavazás előtti módosító javaslatban nyújtja be. Ezt követően az Országgyűlés a törvényalkotási bizottság módosító javaslatát megvitatja és dönt róla, majd zárószavazást tart.

III. A törvényjavaslat tárgyalásának különös szabályai

A HHSZ a törvényjavaslatok tárgyalásának általános rendje mellett speciális eljárások alkalmazására is lehetőséget ad, melyek közül a legjelentősebbek:

1. a törvényalkotási eljárás gyorsítását lehetővé tevő eljárások:

- sürgős tárgyalás (a jelen lévő képviselők legalább kétharmadának szavazatával rendelhető el) (44. alcím),
- kivételes eljárás (a képviselők több mint felének szavazatával rendelhető el) (45. alcím),
- határozati házsabályi rendelkezésektől való eltérés (a képviselők legalább négyötödének szavazatával rendelhető el) (46. alcím),
- tárgyalás és határozathozatal módosító javaslat hiányában:

Az előterjesztő erre irányuló indítványáról kézfelemeléssel történő szavazással határoz az Országgyűlés. Ha azonban az általános vita megkezdéséig képviselő módosító javaslatot nyújt be, a törvényjavaslat tárgyalásának általános szabályait kell alkalmazni (48. alcím)

2. a túlterjeszkedő módosító javaslat benyújtása esetén alkalmazandó eljárás:

A külön dokumentumként benyújtott, túlterjeszkedő bizottsági módosító javaslat szabályszerűségéről az Országgyűlés dönt. A döntést követően a szabályszerűnek nyilvánított módosító javaslatra az általános vita újra megnyílik, az általános vita lezárásáig a képviselők módosító javaslatot nyújthatnak be és a bizottságok újabb

részletes vitát (kiegészítő részletesvita-szakasz) folytatnak le. A túlterjeszkedő módosító javaslatot benyújtó bizottság javaslatára azonban az Országgyűlés a jelen lévő képviselők kétharmadának szavazatával hozzájárulhat, hogy az általános vita ne nyíljon meg újra (42. § és 51. alcím).

IV. További fontosabb új részletszabályok az Országgyűlésről szóló törvényben és a HHSZ-ben:

- képviselőcsoport alakítása: képviselőcsoportot alakíthat legalább öt képviselő, vagy ha mandátumukat ugyanazon önálló országos pártlistáról szerezték, az ugyanazon párthoz tartozó legalább három képviselő (HHSZ 2. §)
- a napirend megállapítása: a házelnök az ülést a napirendre vonatkozó javaslat megküldésével hívja össze 72, illetve 48 órával az ülést megelőzően. Napirendi javaslat kiegészítésére irányuló javaslat csak sürgős tárgyalás, kivételes eljárás, valamint határozati házszabályi rendelkezésektől való eltérés iránti indítvány esetében nyújtható be. (Országgyűlésről szóló törvény 34. §, HHSZ 15. §)
- az ülés vezetése: az ülés kezdéseként az ülést vezető elnök és az ülés résztvevői felállva köszöntik a választópolgárok közösségét, a köztársasági elnök érkezésekor pedig az ülést vezető elnök felszólítására a köztársasági elnököt (HHSZ 17. § (2)). Az elnöki emelvényen csak az ülést vezető elnök, a soros jegyző, valamint a főigazgató vagy az Országgyűlés Hivatalának kijelölt munkatársa tartózkodhat. (HHSZ 17. § (3))
- ügyrendi javaslat: egyperces időtartamban tehető, melyet követően ahhoz képviselőcsoportonként legfeljebb egy képviselőnek egyperces hozzászólás engedélyezhető (HHSZ 19. §)
- személyes érintettség miatti felszólalás: az ülést vezető elnök a napirenden kívüli felszólalás elhangzása után vagy a napirendi pont tárgyalása végén engedélyezheti (HHSZ 20. §)
- nyílt szavazás: a név szerinti szavazás fogalma a szavazatszámláló gép alkalmazásával történő szavazást jelenti (HHSZ 25. §)
- irományok benyújtása: valamennyi irományt a házelnökhöz címezve kell benyújtani. Az irományok felsorolását a 18. alcím és a 2. melléklet tartalmazza. (HHSZ 30. §)
- felszólalásra jelentkezés írásban: új napirendi ponttal való kiegészülés esetén a napirend elfogadását követő egy órán belül van rá lehetőség (HHSZ 35. § (5))
- általános felszólalási rend: minden előterjesztés tárgyalásának első körös felszólalása vezérszónoki rendben zajlik, a képviselőcsoportok jellegének (kormánypárti, illetve ellenzéki) és erőssorrendjének megfelelően. A vezérszónokok után kapnak szót a független képviselők, majd a nemzetiségi szószólók egy-egy körben. Ezt követően kormánypárti-ellenzéki sorrendben követik egymást a hozzászólások, továbbá valamennyi szólásra jelentkezett független képviselő és nemzetiségi szószóló is szót kap. (HHSZ 36. §)

- időkeretes tárgyalási rend: a képviselőcsoportok minimum időkerete húsz percre csökken, de meghatározott feltételekkel benyújtott kérelemre az időkeretet a kétszeresére kell emelni (HHSZ 37. §)
- kétperces hozzászólás: egy hozzászólási körre van lehetőség, elsőként a vezérszónoki felszólalásokat közvetlenül követő független képviselői, illetve szószólói felszólalás után, majd az újabb felszólalásokat követően (HHSZ 38. § (4))
- nemzetiségi szószólók: a szószólók a nemzetiségek érdekeit, jogait érintő napirendi pontok esetében felszólalási joggal rendelkeznek, határozati javaslatot terjeszhetnek elő, valamint kérdést tehetnek fel, szavazati joguk azonban nincsen, így a határozatképesség megállapításánál sem vehetők figyelembe. A szószóló anyanyelvén is felszólalhat és nyújthat be irományt. A szószólók munkáját a nemzetiségeket képviselő bizottság hangolja össze és biztosít számukra sok esetben a képviselőcsoportokhoz hasonló jogosítványokat. A nemzetiségeket képviselő bizottság a nemzetiségek érdekeit, jogait érintő napirendi pont esetében bármely képviselői módosító javaslatról vitát folytathat. (Országgyűlésről szóló törvény 8., 12. és 14/B. alcím, HHSZ 41. § (6))
- bizottsági jelentések és az összegző módosító javaslat vitája: a vita első részében a bizottságok, második részében – időkeretes tárgyalási rendben – a képviselők, szószólók fejtik ki álláspontjukat a bizottsági jelentésekről, illetve az összegző módosító javaslatról (HHSZ 47. §)
- módosító javaslat visszavonása: a képviselői módosító javaslat a tárgyaló bizottság részletes vitáról szóló bizottsági jelentése benyújtásáig, a részletes vitát lezáró bizottsági módosító javaslat a törvényalkotási bizottság ülésének megnyitásáig vonható vissza (HHSZ 66. §)
- beszámoló tárgyalása: az Országgyűlés felkérheti valamely állandó bizottságát egyes beszámolókról (jelentésekről) történő határozathozatalra (Országgyűlésről szóló törvény 10/B. § és HHSZ 58. alcím)
- a költségvetési törvényjavaslat tárgyalása: a költségvetési törvény tárgyalása egyszakaszossá válik, a főszámok előre történő, elkülönített elfogadására nem kerül sor (HHSZ 63-65. alcím)
- a bizottságok ülésezése: a plenáris ülés időtartama alatt a bizottságok nem tarthatnak ülést, kivéve, ha ezt a HHSZ kifejezetten lehetővé teszi, vagy ha a bizottság elnökének kérésére a házelnök ehhez hozzájárul (HHSZ 108. §). A tárgyaló bizottság nem tarthat részletes vitát az ülés első ülésnapján az ülésnap megnyitása előtt. (HHSZ 43. §)
- interpelláció benyújtása: az Országgyűlés interpellációkat tárgyaló ülésnapját megelőző harmadik munkanap 12 óráig (HHSZ 122. § (4))
- bizottsági tisztségviselők, tagok megválasztása: a bizottságok tisztségviselőinek, tagjainak megválasztása során a személyi javaslatához nem lehet módosító javaslatot benyújtani (Országgyűlésről szóló törvény 18. § (4))
- határidők számítása: a határidő az utolsó napon a közszolgálati tisztségviselőkről szóló törvényen alapuló általános munkarend szerinti munkaidő végén jár le, az Országgyűlés ülésezése idején az ülésnap végén (Országgyűlésről szóló törvény 72/A. §)

- a képviselők javadalmazásának szabályai: az Országgyűlésről szóló törvényben találhatóak, a külön törvényi rendelkezések hatályukat veszítették (Országgyűlésről szóló törvény Negyedik rész)
- a képviselői tiszteletdíj csökkentése: Csökken a képviselő esedékes tiszteletdíja, ha igazolatlanul nem vesz részt az Országgyűlés vagy a bizottság – törvényben meghatározott számú – ülésén. Ha pedig a szavazások időpontjában az Országgyűlés, vagy a bizottsági ülés időpontjában a bizottság nem határozatképes, a bejelentés nélkül távol lévő képviselő esedékes tiszteletdíját a Házbizottság csökkentheti. (Országgyűlésről szóló törvény 107. §)

Az új szabályozást a „Házzsabályi rendelkezések” című kiadvány részletesen tartalmazza, amely tárgymutatóval és egyéb kiegészítésekkel további segítséget nyújt az Országgyűlésről szóló törvény és a HHSZ együttes alkalmazásához.

Budapest, 2014. április 30.

Such György
főigazgató

Készítette: Törvényhozási Igazgatóság